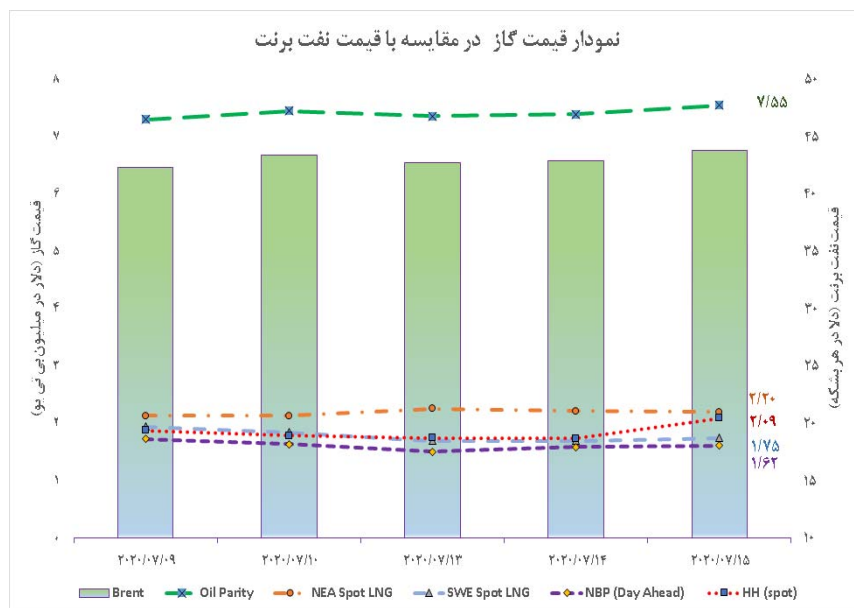

گزارش تحولات بازار گاز

روند قیمت‌ها

در هفته منتهی به پانزدهم ژوئیه ۲۰۲۰، قیمت تک‌محموله‌های ال‌ان‌جی در بازار گاز شمال شرق آسیا با شش سنت افزایش نسبت به گزارش هفته قبل به ۲/۲۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو افزایش یافت و در بازار گاز جنوب غرب اروپا نیز قیمت تک‌محموله‌های ال‌ان‌جی با ۲۰ سنت کاهش نسبت به هفته قبل به ۱/۷۵ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو تنزل یافت. در بازار شمال شرق آسیا افزایش تقاضای خرید تک‌محموله‌ها از سوی خریداران با منابع متنوع و بنگاه‌های تجاری برای تامین تعهدات کوتاه مدت تحویل محموله‌ها برای ماه اوت، باعث افزایش قیمت تک‌محموله‌ها طی هفته گزارش شد. در عین حال انتظار می‌رود افزایش قیمت تک‌محموله‌ها پدیده‌ای کوتاه مدت باشد و قیمت تک‌محموله‌ها مجدداً طی هفته‌های آینده تحت تاثیر پیش بینی اعتدال دمای هوا در اغلب کشورهای مهم مصرف کننده تنزل یابد. همچنین با کاهش تقاضای خرید از طرف خریداران با منابع متنوع برای تامین محموله‌های ماه اوت، انتظار می‌رود قیمت تک‌محموله‌ها برای تحویل در ماه اوت به سقف ۲ دلار در

هر میلیون بی‌تی‌یو محدود شود.

در بازار گاز جنوب غرب اروپا افزایش سطوح ذخیره سازی گاز در کشورهای ایبریا و بویژه اسپانیا و احتمال کاهش تقاضای این کشورها برای خرید تک-محموله‌های ال‌ان‌جی طی ماه-های آینده از عوامل مهم کاهش قیمت گاز در هفته گزارش می-باشد. با این حال انتظار می‌رود

با کاهش صادرات گاز شرکت گاز پروم از خط لوله نورد استریم به منطقه اروپا طی ۱۴ الی ۲۵ ماه ژوئیه به دلیل انجام تعمیرات قیمت تک‌محموله‌ها در بازار گاز شمال غرب اروپا اندکی افزایش یابد. شایان توجه است که افزایش سطوح ذخیره سازی گاز در اغلب کشورهای منطقه اروپا و عدم امکان ذخیره سازی گاز از مهمترین عوامل کاهش قیمت گاز در بازارهای اصلی این منطقه بوده و در ۱۲ ژوئیه ظرفیت ذخیره سازی گاز اروپا در مقایسه با زمان مشابه سال گذشته با ۶/۳ درصد افزایش به ۸۳/۳ درصد رسیده است.

موانع توسعه بورس گاز هند

اولین سکوی تجارت گاز هند به نام "IGE" در ۱۵ ژوئن امسال (۲۶ خرداد) با هدف ایجاد ارتباط بین معامله‌گران ال‌ان‌جی از قبیل "شل"، "ویتول" و "ترافیگورا" با خریداران کوچک در صناعی مانند آب و برق، شیشه و سرامیک که انعطاف‌پذیری خریدهای نقدی را نسبت به قراردادهای طولانی مدت ترجیح می‌دهند، راه‌اندازی شد. هند دومین مصرف‌کننده زغال‌سنگ و سومین مصرف‌کننده نفت جهان است، اما از نظر میزان مصرف گاز در رتبه سیزدهم دنیا قرار دارد. این کشور چهارمین واردکننده بزرگ ال‌ان‌جی جهان می‌باشد و در سال گذشته ۲۵ میلیون تن ال‌ان‌جی وارد نموده است که یک‌چهارم آن معاملات نقدی با زمان تحویل کمتر از یک سال بوده است. IGE با در نظر داشتن چالش‌ها و مشکلات پیش‌رو، تصمیم دارد در سال اول فعالیت، ۳ درصد از معاملات نقدی را تحت کنترل قرار دهد.

در حال حاضر مصرف گاز طبیعی در هند ۱۸۰ میلیون مترمکعب در روز است که نیمی از آن وارداتی می‌باشد. دولت هند تقریباً کل تولید گاز داخلی را به بخش‌های برق و تولید کودهای شیمیایی اختصاص داده است. با در نظر گرفتن حجم کم معاملات گازی در بورس و دخالت دولت در قیمت‌گذاری گاز، مبادلات بورس تأثیر چندانی بر قیمت گاز داخلی نخواهد داشت. بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند بازار باید تعیین‌کننده قیمت‌های داخلی باشد و در غیر این صورت شرایط کنونی منجر به عدم سرمایه‌گذاری در بخش بالادستی خواهد شد. مهم‌ترین ارزش بورس، هدایت سیستم به سمت قیمت‌گذاری مبتنی بر بازار است. هدف IGE نیز استانداردسازی قراردادهای گاز است و به خریداران و فروشندگان امکان می‌دهد تا معاملات تجاری گاز را در سه قطب گاز طبیعی این کشور در داهج^۲، هازیرا^۳ و ادرو^۴ انجام دهند.

همچنین دولت هند در نظر دارد سهم ال‌ان‌جی در سبد انرژی این کشور را از ۶/۲ درصد در سال ۲۰۱۸ به ۱۵ درصد در سال ۲۰۳۰ افزایش دهد و IGE امیدوار است بتواند از این برنامه بیشترین منفعت را ببرد. زیرا افزایش مصرف گاز از طریق خرید ال‌ان‌جی از بازار آزاد و نه قراردادهای بلندمدت تأمین خواهد شد. اما IGE با موانع عمده‌ای از جمله دخالت دولت در بخش گاز مواجه است. دولت نه تنها تخصیص و قیمت‌گذاری گاز را در دست دارد، بلکه توسط شرکت پالایش و پخش گاز طبیعی (Gail India) ۷۱ درصد از شبکه خط لوله داخلی و ۶۰ درصد بازاریابی گاز این کشور را نیز در اختیار دارد. در این شرایط تنها در صورتی که گاز تولید داخل در بازار بورس وارد شود، امکان موفقیت وجود خواهد داشت. چالش دیگر وجود روش‌های مختلف تعرفه برای خطوط لوله گاز بر اساس نقاط ورود و خروج تعریف شده در قرارداد است. همچنین مالیات بر ارزش افزوده گاز بین ۳ تا ۲۰ درصد در ایالت‌های مختلف متغیر است. این ناهمگنی‌ها، تجارت در بورس را پیچیده‌تر می‌نماید.

اولین سکوی تجارت گاز هند در ۱۵ ژوئن امسال (۲۶ خرداد) با هدف ایجاد ارتباط بین معامله‌گران ال‌ان‌جی و خریداران کوچک راه‌اندازی شد.

بورس گازی هند که می‌تواند به گسترش بازار گاز این کشور کمک کرده و راه را برای آزادسازی قیمت‌ها هموار نماید، با چالش‌هایی از قبیل کمبود نقدینگی، کاهش رشد تقاضای گاز و سیستم‌های پیچیده مالیات و تعرفه‌های انتقال مواجه است.

1 Indian Gas Exchange

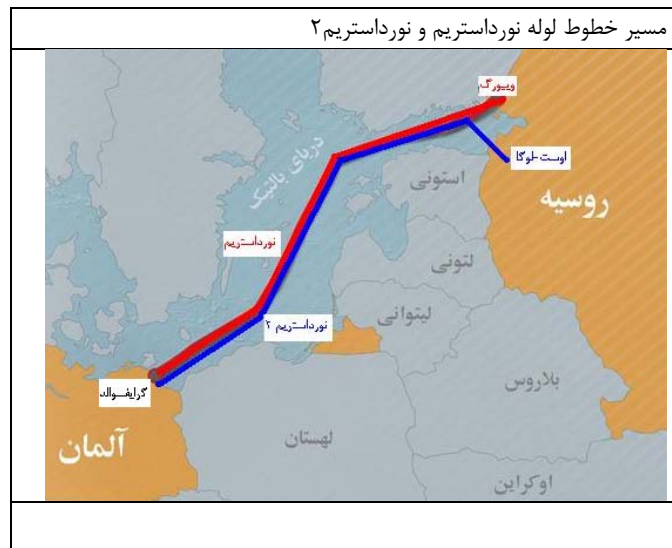
2 Dahej

3 Hazira

4 Odoru

تحریم‌های جدید آمریکا برای توقف پروژه خط لوله "نورد استریم ۲"

طبق برنامه ریزی‌های انجام شده خط لوله "نورد استریم ۲" در اواخر سال میلادی به بهره‌برداری خواهد رسید. در شرایطی که مازاد عرضه جهانی ال‌ان‌جی، ذخیره‌سازی گاز در اروپا را با محدودیت مواجه ساخته است، عرضه جدید گاز ارزان قیمت روسیه، صادرات ال‌ان‌جی آمریکا به اروپا را در سال‌های آتی دچار مشکل خواهد نمود. لذا در اوایل ماه ژوئن امسال، آمریکا که نگران از دست‌دادن بازار ال‌ان‌جی خود می‌باشد، قوانین جدیدی را برای گسترش تحریم‌ها در رابطه با این خط لوله، وضع نمود. در سال‌های گذشته نیز آمریکا به بهانه حمایت از امنیت انرژی اروپا با پروژه "نورد استریم ۲" مخالفت کرده و با اعمال تحریم علیه شرکت‌های مشارکت‌کننده در این پروژه، باعث تأخیر در اجرای آن شده است. در حالیکه تحریم‌های آمریکا بر اساس افزایش وابستگی اروپا به گاز روسیه و کاهش امنیت انرژی این منطقه استوار می‌باشد، اما روسیه به دلیل اهمیت اقتصادی و ژئوپلیتیک این پروژه، با جدیت به دنبال عملیاتی نمودن و بهره‌برداری این خط لوله است.

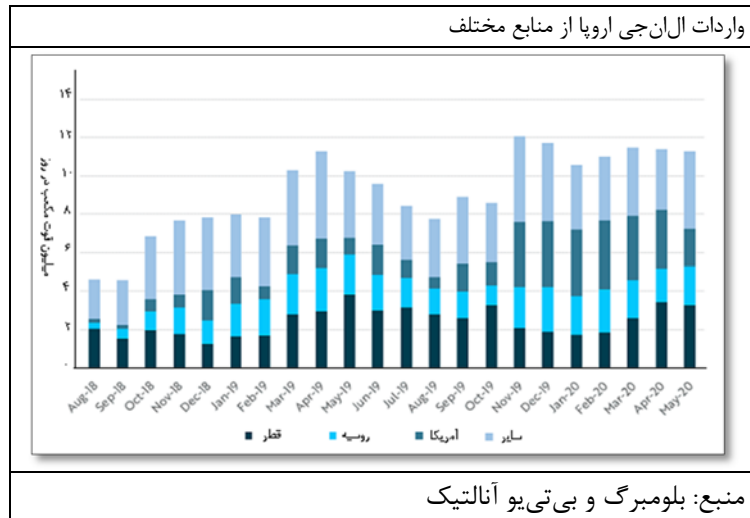

خطوط لوله "نورد استریم" و "نورد استریم ۲" دو خط لوله فراساحلی می‌باشند که از مسیری مشترک، گاز طبیعی را به صورت مستقیم از روسیه و از طریق دریای بالتیک به آلمان انتقال می‌دهند. خط لوله "نورد استریم" در سال ۲۰۱۲ تکمیل گردید و خط لوله "نورد استریم ۲" با هزینه‌ی ۹/۵ میلیارد یورو تا پایان سال جاری به بهره‌برداری خواهد رسید. ظرفیت انتقال گاز هر یک از این خطوط روزانه معادل ۱۵۰ میلیون مترمکعب می‌باشد. با تکمیل این خط لوله، روسیه می‌تواند گاز را بدون نیاز به پرداخت هیچ‌گونه حق ترانزیتی به آلمان که یکی از بزرگ‌ترین بازارهای اروپاست تحویل دهد. در حال حاضر آلمان ۹۰ درصد گاز مورد نیازش را از روسیه تأمین می‌نماید. کشورهای نروژ و هلند از نظر میزان صادرات گاز به آلمان در رده‌های بعدی قرار دارند. با راه‌اندازی "نورد استریم ۲"، روسیه میزان صادرات گاز از طریق خطوط لوله ترانزیت اوکراین را از ۱۷۸ به ۱۰۹ میلیون مترمکعب در روز کاهش خواهد داد. همچنین از میزان انتقال گاز از خط لوله "یامال" که از کشور لهستان عبور می‌کند به میزان ۹۰ میلیون مترمکعب در روز کاسته خواهد شد. خط لوله "نورد استریم ۲" بر میزان واردات ال‌ان‌جی اروپا نیز تأثیرگذار خواهد بود. اگرچه پیشنهاداتی برای ساخت چهار پایانه دریافت ال‌ان‌جی در آلمان مطرح شده است ولی در حال

با به بهره‌برداری رسیدن خط لوله "نورد استریم ۲" تا اواخر امسال میلادی و در شرایطی که مازاد عرضه جهانی ال‌ان‌جی، ذخیره‌سازی گاز در اروپا را با محدودیت مواجه ساخته است، عرضه جدید گاز ارزان قیمت روسیه، صادرات ال‌ان‌جی آمریکا به اروپا را در سال‌های آتی دچار مشکل خواهد نمود.

ظرفیت انتقال گاز هر یک از خطوط لوله "نورد استریم" و "نورد استریم ۲" ۱۵۰ میلیون مترمکعب در روز بوده و با تکمیل خط "نورد استریم ۲"، روسیه می‌تواند گاز صادراتی خود را بدون نیاز به پرداخت هیچ‌گونه حق ترانزیتی به آلمان که یکی از بزرگ‌ترین بازارهای اروپاست صادر نماید.

حاضر این کشور هیچ ال ان جی ای وارد نمی کند. در شکل زیر میزان واردات ال ان جی اروپا از منابع مختلف نشان داده شده است.

آلمان که با ظرفیت ۲۲ میلیارد مترمکعب ذخیره سازی گاز پس از اوکراین بزرگترین ظرفیت ذخیره سازی گاز در اروپا را در اختیار داشته، مازاد عرضه گاز روسیه را از طریق ذخیره سازی جذب می نماید و این باعث شده است طی دو سال اخیر مازاد عرضه ال ان جی به ویژه ال ان جی آمریکا نتواند وارد بازار اروپا شود. بعلاوه ال ان جی آمریکا باید با ال ان جی قطر و روسیه و سایر تأمین کنندگان منطقه اروپا رقابت نماید. اگرچه آمریکا در اوایل سال جاری برای مدت کوتاهی توانست در بازار آزاد از رقبا پیشی بگیرد اما قطر مجدداً به عنوان بزرگترین عرضه کننده محموله های ال ان جی به منطقه اروپا قرار گرفت. با راه اندازی "نورداستریم ۲" بازار اروپا قدرت جذب ال ان جی آمریکا را در سال های آتی نخواهد داشت و به ناچار عرضه کنندگان آمریکائی اقدام به ارسال محموله های ال ان جی به منطقه آسیا خواهند نمود.

با راه اندازی "نورداستریم ۲" بازار اروپا قدرت جذب ال ان جی آمریکا را در سال های آتی نخواهد داشت و به ناچار عرضه کنندگان آمریکائی اقدام به ارسال محموله های ال ان جی به منطقه آسیا خواهند نمود.

عدم آمادگی شبکه های گاز اروپا برای دریافت هیدروژن

افزایش تولید برق از منابع تجدید پذیر و عدم امکان ذخیره سازی مازاد برق تولید شده از این منابع سبب شده است تا برخی از کشورها منطقه اروپا اقدام به راه اندازی طرح هایی به منظور تبدیل مازاد برق تولیدی به گاز هیدروژن نمایند. مزیت چنین فرایندی این است که می توان گازها را داخل شبکه های توزیع گاز طبیعی ذخیره نمود تا تنزل تولید برق در زمان کاهش وزش باد یا تابش نور خورشید را جبران نمود. علاوه بر این، این گازها می توانند به عنوان منبع انرژی متراکم، جایگزین سوخت های فسیلی در اتومبیل ها و مصارف صنعتی شوند. تزریق هیدروژن به خطوط انتقال گاز طبیعی در اروپا در مقیاس بزرگ نخستین بار در سال ۲۰۱۳ در آلمان رخ داد که توسط واحد الکترولیز ۲ مگاواتی شرکت E.ON انجام شد. آلمان از آن زمان تاکنون مقدار هیدروژن مجاز برای تزریق به خطوط انتقال گاز طبیعی را پیوسته افزایش داده و از مقدار اولیه ۲ درصد حجمی به ۱۰ درصد رسانده است.

افزایش تولید برق از منابع تجدید پذیر و عدم امکان ذخیره سازی مازاد برق تولید شده از این منابع سبب شده است تا برخی از کشورها منطقه اروپا اقدام به راه اندازی طرح هایی به منظور تبدیل مازاد برق تولیدی به گاز هیدروژن نمایند.

اما بررسی‌های انجام گرفته توسط ACER^۵ در ۲۳ کشور اروپایی نشان می‌دهد بیشتر سیستم‌های انتقال گاز اروپا، آمادگی لازم را برای انتقال هیدروژن ندارند، به طوری که شبکه انتقال گاز ۱۵ کشور این منطقه، قادر به دریافت هیدروژن نمی‌باشد و در کشورهای دیگر نیز تنها امکان انتقال هیدروژن با غلظت کم وجود دارد. با توجه به عدم وجود استاندارد یکسان در بین کشورهای منطقه اروپا برای تزریق گاز هیدروژن به شبکه توزیع گاز انتظار نمی‌رود تا شاهد بکارگیری گسترده این روش ذخیره سازی انرژی در خطوط لوله گاز این منطقه باشیم.

سرمایه گذاری ۱۴ میلیارد دلاری ژاپن در موزامبیک به منظور تولید ۱۲ میلیون تن ال‌ان‌جی در سال تا سال ۲۰۲۴ یکی از بزرگترین سرمایه‌گذاری‌ها در قاره آفریقا بوده و در راستای تامین امنیت عرضه بلند مدت انرژی ژاپن و متنوع تر نمودن منابع عرضه می‌باشد.

سرمایه گذاری ژاپن برای توسعه ال‌ان‌جی در آفریقا

دولت ژاپن و شرکت‌های تجاری این کشور به منظور توسعه بخش ال‌ان‌جی در آفریقا ۱۴ میلیارد دلار در طرح‌های توسعه ال‌ان‌جی موزامبیک سرمایه گذاری خواهند نمود. در این راستا گروهی از سرمایه گذاران شامل بانک همکاری‌های بین‌المللی ژاپن و سه بانک بزرگ خصوصی این کشور منابع مالی برای توسعه بخش ال‌ان‌جی موزامبیک را تامین خواهند نمود. این سرمایه گذاری در راستای تامین امنیت عرضه بلند مدت انرژی ژاپن و متنوع تر نمودن منابع عرضه می‌باشد. از این میزان سرمایه گذاری ۳ میلیارد دلار آن از طریق بانک همکاری‌های بین‌المللی ژاپن و باقیمانده آن از طریق شرکت‌های بخش خصوصی و بانک توسعه آفریقا تامین خواهد شد. این سرمایه گذاری یکی از بزرگترین سرمایه‌گذاری‌ها در قاره آفریقا بوده و سهم بخش خصوصی ژاپن در توسعه ال‌ان‌جی موزامبیک را به ۲۰ درصد خواهد رسانید. این سرمایه گذاری به منظور تولید ۱۲ میلیون تن ال‌ان‌جی در سال تا ۲۰۲۴ بوده که ۳۰ درصد آن متعلق به شرکت "جرا" بزرگترین وارد کننده ال‌ان‌جی ژاپن عرضه خواهد شد.

واردات محموله‌های ال‌ان‌جی پاکستان در ماه ژوئیه نسبت به ماه قبل افزایش داشته است و این امر موجب افزایش قیمت محموله‌ها در قراردادهای واردات ال‌ان‌جی این کشور با برخی صادرکنندگان و از جمله مهمترین آن‌ها قطر شده است.

افزایش تقاضا و تجارت محموله‌های ال‌ان‌جی پاکستان

شیوع ویروس کرونا و تاثیر بی سابقه آن بر اقتصاد را می‌توان مهمترین رویداد دهه‌های اخیر دانست که به دنبال آن فعالیت‌های اقتصادی و تقاضای انرژی از جمله محموله‌های ال‌ان‌جی نیز کاهش چشمگیری را از خود نشان داده است. در این رابطه زمان بازگشت اقتصاد به وضع قبلی یا به بیانی مدت زمان لازم برای بازیابی اقتصاد جهانی را می‌توان مهمترین سوال کارشناسان بازار انرژی دانست. لذا میزان افزایش یا کاهش واردات محموله‌های ال‌ان‌جی در کشورهای واردکننده یکی از مهمترین شاخص برای شناسایی شرایط بازار گاز در شرایط گذار از رکود ناشی از کرونا می‌باشد. در این راستا واردات محموله‌های ال‌ان‌جی پاکستان در ماه ژوئیه نسبت به ماه قبل افزایش داشته و این امر موجب افزایش قیمت محموله‌ها در قراردادهای واردات ال‌ان‌جی این کشور با برخی صادرکنندگان و از جمله مهمترین آن‌ها قطر شده است. به عنوان مثال قیمت ال‌ان‌جی وارداتی شرکت "پی‌اس‌او" پاکستان از قطر در ماه ژوئیه معادل ۴/۵۵ دلار به ازای هر میلیون بی‌تی‌یو اعلام شده و این در حالی است که قیمت این محموله‌ها در ماه ژوئن ۴/۲۵ دلار به ازای هر میلیون بی‌تی‌یو بوده است. علاوه بر این قیمت محموله‌های ال‌ان‌جی وارداتی شرکت "پی‌ال‌ال" پاکستان نیز در ماه ژوئیه نسبت به ماه قبل ۲۷ سنت به ازای هر میلیون بی‌تی‌یو افزایش یافت و به ۳/۹۶ دلار به ازای هر میلیون بی‌تی‌یو رسید. علاوه بر این برخی کارشناسان معتقدند افزایش

⁵ Association for the Cooperation of Energy Regulators

قیمت نفت خام برنت یکی از مهمترین دلایل افزایش قیمت گاز طی ماه‌های اخیر بوده که می‌توان آن را تا حدودی نشانه‌ای از بهبود شرایط اقتصادی در پاکستان دانست.

افزایش واردات ال‌ان‌جی چین

چین به عنوان بزرگترین واردکننده ال‌ان‌جی جهان نقش مهمی در بازار این محموله ایفا می‌کند. از سوی دیگر چین اولین کشوری است که شیوع ویروس کرونا در آن رخ داده بود و به دنبال آن با کاهش فعالیت‌های اقتصادی و تقاضای انرژی مواجه شده است. این در حالی است که در ماه‌های اخیر میزان واردات ال‌ان‌جی چین افزایش یافته است و برخی کارشناسان این امر را نشانه‌ای از بهبود شرایط اقتصادی در این کشور تلقی کرده‌اند. در این رابطه واردات محموله های ال‌ان‌جی و گاز از طریق خطوط لوله در این کشور و در ماه ژوئیه با ۰/۸۱ میلیون تن افزایش نسبت به ماه قبل به ۸/۳۳ میلیون تن رسیده است که حاکی از افزایشی ۱۰/۸ درصدی است. لازم به ذکر است که میزان متوسط افزایش واردات محموله های ال‌ان‌جی در این کشور در بازه زمانی ماه‌های ژانویه الی مه معادل ۱/۷ درصد بوده است. از سوی دیگر برخی کارشناسان معتقد هستند علی‌رغم بهبود نسبی فعالیت‌های اقتصادی در این کشور و به دنبال آن افزایش تقاضای انرژی و واردات محموله های ال‌ان‌جی اما از سویی نگرانی در خصوص رخ دادن موج دوم شیوع ویروس کرونا در این کشور کماکان وجود دارد و نمی‌توان انتظار داشت این روند بهبود در ماه‌های آتی پایدار باشد.

واردات محموله های ال‌ان‌جی و گاز از طریق خطوط لوله چین در ماه ژوئیه با ۰/۸۱ میلیون تن افزایش نسبت به ماه قبل به ۸/۳۳ میلیون تن رسیده است که حاکی از افزایشی ۱۰/۸ درصدی است.

آدرس اینترنتی نشریه

www.opec.mop.ir

مدیریت کل امور اوپک

و روابط با مجامع انرژی